

Τόμος Γ'.
ΑΡΙΘΜ. 3 (51).

Συνδρομή, αρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου εκάστου έτους, εξαμηνος μόνον
και προπληρωτέα: Πανταχού φράγκ. χρ. 10 ή μάκρ. 8.

ΕΤΟΣ Γ'.
τῇ 1/13. Φεβρουαρίου 1887.

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ Ο ΕΜΠΟΡΟΣ. (τέλος.)

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐν Φλωρεντίας ἀνεγεννᾶτο ἡ καθόλου τέχνη, ὑπέστη καὶ ἐν Φλανδρίᾳ ἡ ζωγραφικὴ ριζικὴν μεταρρύθμισιν. Καὶ ἐνταῦθα εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἐπρωταγωνίστησαν αἱ μεγάλαι τῆς χώρας ἐμπορικαὶ πόλεις. Πολλὰκις ἐρρέθη καὶ ἡμεῖς τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τὰ μέγιστα ἐπέδρασεν ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν περὶ τέχνης νεωτέρων θεωριῶν. Ὅσα γένη ἀνθρώπων ἔχουσι τὴν αὐτάρκειαν νὰ ζῶσι περιορισμένα κατ' οἶκον, πολὺ εὐκόλως περιπίπτουσι καὶ προσκολλῶνται εἰς ἕξεις παλαιὰς χωρὶς νὰ ἐκδηλώσιν ἐπιθυμίαν πρὸς νέους τύπους. Ὅστις ὅμως εἶνε συνειδησμένος εἰς μακρὰς περιηγήσεις νὰ ἐξετάζῃ τοὺς ξένους λαοὺς καὶ τὰς χώρας διὰ βλέμματος, ἐπιδιώκοντος πανταχοῦ τὸ κέρδος καὶ τὸ συμφέρον, ἀποκτᾷ ἀνεκτίμητον πείραν περὶ τὴν παρατήρησιν καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πραγματικότητά τῆς φύσεως μετὰ τῶν πολλαπλῶν τῆς θελγῆτρων. Εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγορὰς τῶν πόλεων τῆς Φλανδρίας συνηντῶντο ποικίλως ἐνδεδυμένοι καὶ διάφορον ἔχοντες φυσιογνωμίαν οἱ ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν λαῶν τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς, Ἀγγλοὶ καὶ Σκανδιναβοί, Γάλλοι καὶ Ἰσπανοί, Ἰταλοὶ καὶ Ἀνατολίται μετὰ τὰ ποικιλόστικτα καὶ βαρύτιμα τῶν ἱμάτων. Ὁ ἐκ τῆς ἐμπορικῆς δὲ ταύτης κινήσεως ἐπισωρευθεὶς εἰς τὴν

χώραν πλοῦτος ἔδωκε τὴν πρώτην ὠθησιν πρὸς ἀναγέννησιν τῆς καλλιτεχνίας.

Τὸ αὐτὸ συνέβη κατόπιν καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἡ τέχνη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔφερε κοσμικὸν χαρακτήρα καὶ προῆλθεν ἐκ τῶν μέσων τάξεων τοῦ λαοῦ. Δὲν δυνάμεθα οὔτε θέλομεν νὰ ἐξετάσωμεν ἐκτενέστερον τὴν πορείαν, ἣν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀναμορφώσεως καὶ κατόπιν ἔλαβεν ἐνταῦθα ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ ζωγραφικῆς, διότι φοβούμεθα μὴ ἐκταθῶμεν πέρα τοῦ δέοντος καί, ἀντὶ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν φίλον ἀναγνώστην,

παρασύρωμεν αὐτὸν ἄκοντα εἰς λαβύρινθον ἀδιέξοδον. Διότι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ ἔδω μὲν βλέπεις τοὺς Γάλλους ὑπὸ τοὺς ἐνδόξους βασιλεῖς τῶν νὰ ἔχωσι τέχνην καθαρῶς βασιλικὴν, θεραπαινίδα τῶν αὐλικῶν ὀργῶν καὶ τῆς συμπαραμορφώσεως ἀκολασίας, ἐκεῖ δὲ τὴν λαμπρὰν τῆς Ὁλλανδίας καλλιτεχνίαν, ὅλως ἀπέριτον καὶ αὐστηρῶς μιμουμένην τὴν φύσιν.

Διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν δὲ ὁ τότε κόσμος τῆς πολιτειακῆς καὶ κοινωνικῆς παραλυσίας καὶ διαφθορᾶς, ἀπηρτίετο νὰ ἐπέλθῃ ἀνατροπὴ τις ἐκ βάθρων, οἷαν ὑπέστη πραγματικῶς ἡ κοινωνία διὰ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀποστροφήν μὲν καὶ φρίκην αἰσθανόμεθα ἐπὶ τοῖς ἀνοσιουργήμασιν, ὅσα ἐτελέσθησαν διαρκούσης τῆς ἀναστατώσεως ἐκεῖ-

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΠΗΣ.